

Regeringens proposition

1980/81: 139

**med förslag om skattefrihet för vissa inkomster av bär- och svamp-
plockning samt om ändrade regler för beräkning av existensmini-
mum, m. m.;**

beslutad den 19 februari 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås skattefrihet för inkomster upp till 5000 kr. av icke yrkesmässig bär- och svampplockning. Meningen är att de nya reglerna skall tillämpas redan vid 1982 års taxering och alltså gälla fr. o. m. 1981 års inkomster.

Vidare föreslås ändrade regler för beräkning av existensminimum vid inkomsttaxeringen. De nya reglerna innebär att de s. k. normalbeloppen för framtiden skall beräknas på grundval av konsumentprisindex.

I propositionen tas slutligen upp några smärre följdändringar till bl. a. de nyligen gjorda ändringarna i uppbördslagstiftningen.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att 19 och 20 §§, punkt 5 av anvisningarna till 18 § samt punkt 1 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas *icke*:

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3 eller 4 mom.;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapenning, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977: 265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977: 267) om krigsskadeersättning till sjömän om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller i form av livränta i den mån livräntan är skattepliktig enligt 32 § 1 eller 2 mom., så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller, med nedan angivet undantag, annan ansvarighetsförsäkring eller på grund av skadeståndsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

ersättning på grund av ansvarighetsförsäkring enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgår under de första trettio dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen och beräknas så att ersättningen uppgår för insjuknandedagen till högst 30 kronor och för övriga dagar till högst 6 kronor för dag;

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;

ersättning på grund av skadeförsäkring, dock ej i den mån köpeskilling, som skulle hava influtit därest försäkrad egendom i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse

¹ Senaste lydelse 1979: 1157.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

eller i den mån ersättningen eljest motsvarar sådan skattepliktig intäkt eller motsvarar sådan avdragsgill omkostnad, vilken är att hänföra till någon av nämnda förvärvskällor;

vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke föreläggat;

ersättning jämlikt lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6000 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning;

studiestöd enligt 2, 3 eller 4 kap. studiestödslagen (1973: 349), internatbidrag, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning enligt 6 och 7 kap. samma lag samt sådant särskilt bidrag vilket enligt av regeringen eller statlig myndighet meddelade bestämmelser utgår till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådant bidrag likställda, och äger i följd härav den bidragsberättigade icke göra avdrag för kostnader som avsetts skola bestridas med bidrag av förevarande slag;

allmänt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, för vilken skall erläggas skatt enligt lagen (1958: 295) om sjömansskatt;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

handikappersättning enligt 9 kap. lagen om allmän försäkring, så ock hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadsbidrag som avses i förordningen (1976: 263) om statliga bostadsbidrag till barnfamiljer, förordningen (1976: 262) om statskommunala bostadsbidrag eller förordningen (1977: 392) om statskommunala bostadsbidrag till vissa folkpensionärer m. fl.;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

gottgörelse som arbetsgivare uppburit från pensionsstiftelse, till den del stiftelsen ej ägt andra medel för att lämna gottgörelsen än sådana för vilka avdrag icke åtnjutits vid avsättning till stiftelsen;

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg.

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg;

intäkter av försäljning av vilt växande bär och svampar som den skattskyldige själv plockat till den

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

del intäkterna under ett beskattningsår inte överstiger 5 000 kronor, såvida intäkterna inte kan hänföras till rörelse som den skattskyldige driver eller utgör lön eller liknande förmån.

Beträffande vissa försäkringsbelopp som utgår till lantbrukare m. fl. gäller särskilda bestämmelser i punkt 16 av anvisningarna till 21 §.

(Se vidare anvisningarna.)

20 §²

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skall alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter i pengar eller pengars värde (*bruttointäkt*), som har influtit i förvärvskällan under beskattningsåret. Att koncernbidrag, som inte utgör sådan omkostnad, ändå skall avräknas i vissa fall och inräknas i bruttointäkt hos mottagaren framgår av 43 § 3 mom.

Avdrag får *inte* göras för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, såsom vad skattskyldig utgett som gåva eller som periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

kostnader i samband med plockning av vilt växande bär och svampar till den del kostnaderna inte överstiger de intäkter som är skattefria enligt 19 §;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv eller andre maken eller av den skattskyldiges barn som ej fyllt 16 år;

ränta på den skattskyldiges eget kapital som har nedlagts i hans förvärvsverksamhet;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning på skuld;

avgift enligt 8 kap. studiestödslagen (1973: 349);

avgift enligt lagen (1972: 435) om överlastavgift;

avgift enligt lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.;

belopp, för vilket arbetsgivare är ansvarig enligt 75 § uppbördslagen (1953: 272);

avgift enligt lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift;

överförbrukningsavgift enligt ransoneringslagen (1978: 268);

ränta på lånat kapital till den del räntan täcks av sådant statligt bidrag som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §;

kapitalförlust m. m.

(Se vidare anvisningarna.)

² Senaste lydelse 1980: 1054.

Anvisningar

till 18 §

5.³ Icke yrkesmässig avyttring av en eller flera utanför den skattskyldiges hemortskommun belägna fastigheter här i riket utgör en särskild förvärvskälla för *en var* av de kommuner, där den eller de avyttrade fastigheterna *äro* belägna, *medan icke* yrkesmässig avyttring av en eller flera fastigheter i hemortskommunen och av annan egendom än fastigheter här i riket *ävensom* deltagande i lotteri *hänföras* till en förvärvskälla. Sådan förvärvsverksamhet av *ifrågavarande* slag, varav inkomsten *jämlikt* 59 § 3 mom., 69 § eller 72 § 1 mom. skall beskattas i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål, skall dock anses utgöra en särskild förvärvskälla.

5. Icke yrkesmässig avyttring av en eller flera fastigheter här i riket, *som är* belägna utanför den skattskyldiges hemortskommun, utgör en särskild förvärvskälla för *var och en* av de kommuner, där den eller de avyttrade fastigheterna *är* belägna. *Icke* yrkesmässig avyttring av en eller flera fastigheter i hemortskommunen och av annan egendom än fastigheter här i riket *samt* deltagande i lotteri *hänförs däremot* till en förvärvskälla. Sådan förvärvsverksamhet av *nu* nämnt slag, varav inkomsten *enligt* 59 § 3 mom. eller 72 § 1 mom. skall beskattas i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål, skall dock anses utgöra en särskild förvärvskälla.

till 50 §

1.⁴ Den skattskyldiges skatteförmåga bedöms med hänsyn, å ena sidan, till hans inkomst och förmögenhet samt, å andra sidan, till vad han kan anses ha behövt till nödvändigt underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (*existensminimum*). Om inte särskilda förhållanden motiverar det skall existensminimum bedömas med hänsyn till förhållandena under hela beskattningsåret. Sådana särskilda förhållanden får anses föreligga t.ex. om en skattskyldig under året börjat i förvärvsarbete eller upphört med sådant arbete och inkomsten utslagen på hela året därför understigit existensminimibeloppet. I sådana fall bör existensminimum bedömas med hänsyn till den tid inkomsten åtnjutits.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om existensminimum enligt de grunder som anges i det följande.

Existensminimum i det särskilda fallet bestäms med ledning av normalbelopp för existensminimum. Normalbeloppen utgör för ensamstående skattskyldig *95 procent*, för sammanlevande makar *165 procent* och för varje barn *40 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för december månad året före det kalenderår*

Existensminimum i det särskilda fallet bestäms med ledning av normalbelopp för existensminimum. Normalbeloppen utgör för ensamstående skattskyldig *15 300 kronor*, för sammanlevande makar *26 600 kronor* och för varje barn *6 500 kronor multiplicerade med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prislä-*

³ Senaste lydelse 1969: 749.

⁴ Senaste lydelse 1980:73.

Nuvarande lydelse

som föregår taxeringsåret. Normalbeloppen skall anses innefatta alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnad, som beräknas särskilt och läggs till normalbeloppen.

Föreslagen lydelse

get i oktober månad året före inkomståret och prisläget i oktober 1980. Förändringarna i det allmänna prisläget skall därvid beräknas på grundval av konsumentprisindex. Normalbeloppen skall avrundas uppåt till helt hundratal kronor. Normalbeloppen skall anses innefatta alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnad, som beräknas särskilt och läggs till normalbeloppen.

Normalbeloppen för existensminimum är i första hand avsedda för skattskyldiga, vilkas inkomst huvudsakligen hänför sig till förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall såsom inkomst av tjänst upptas den skattskyldiges bruttointäkter – inklusive biinkomster – minskade med sådana nödvändiga utgifter för inkomstens förvärvande som är avdragsgilla vid taxeringen, t. ex. avgifter för sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, avgifter som den skattskyldige har erlagt i samband med tjänsten för egen eller efterlevandes pensionering på annat sätt än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet. Består inkomsten av sådan livränta som avses i 32 § 2 mom. skall livräntan inräknas i inkomsten med reducerat belopp. Även sådan livränta till följd av personskada som inte är av skattepliktig natur skall inräknas i inkomsten. Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall hänsyn vidare tas till om den skattskyldige uppburit skattefri ersättning på grund av sådan kollektiv sjukförsäkring som avses i 32 § 3 mom. tredje stycket. Barnbidrag medräknas inte i inkomsten.

När frågan om avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum bedöms skall särskild vikt läggas vid att inkomstförhållandena uppskattas på ett riktigt sätt, speciellt med hänsyn till omfattningen av eventuella naturaförmåner och deras värde.

Har den skattskyldige haft lägre levnadskostnader än normalt skall den skattskyldiges existensminimum anses ha understigit normalbeloppet i motsvarande mån, t. ex. om han är ogift och har haft gemensamt hushåll med anhöriga eller andra eller om han har haft särskilda förmåner i form av billiga livsmedel eller andra liknande förmåner. I regel torde det inte finnas anledning att bevilja avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum åt s. k. hemmasöner eller hemmadöttrar. Ej heller får avdrag medges om den skattskyldige ägt tillgångar. Härvid bortses från sedvanliga husgeråd, möbler och kläder, arbetsredskap, en mindre bostadsfastighet av enklaste beskaffenhet osv. Å andra sidan får existensminimum beräknas ha överstigit normalbeloppet om den skattskyldige haft utgifter för underhåll av make och barn som han inte levtt tillsammans med under beskattningsåret. Existensminimum för den skattskyldige får även i andra fall bestämmas högre än normalbeloppet, om det är motiverat av särskilda skäl.

Har den skattskyldige under beskattningsåret enligt beslut av den lokala skattemyndigheten fått befrielse från eller nedsättning av den preliminära skatten på grund av nedsatt skatteförmåga vid existensminimum, bör vid

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

prövning av frågan om avdrag vid taxeringen för nedsatt skatteförmåga avvikelse inte ske från det av den lokala skattemyndigheten fastställda existensminibeloppet, om inte nya omständigheter framkommit. Som exempel på sådana omständigheter kan nämnas att den skattskyldige äger tillgångar, som den lokala skattemyndigheten saknat kännedom om, eller att den skattskyldiges ekonomiska ställning påtagligt förbättrats efter den lokala skattemyndighetens beslut.

Om den skattskyldige inte har haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminibeloppet och detta beror på sådana förhållanden som anges i 50 § 2 mom. tredje stycket, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medges med så stort belopp att den skattskyldige inte påförs beskattningsbar inkomst. Har den skattskyldige rätt till skattereduktion enligt 2 § 4 eller 5 mom. uppbördslagen (1953: 272), skall detta beaktas då avdraget för nedsatt skatteförmåga beräknas.

Är inkomsten högre men inte så stor, att inkomsten minskad med skatten uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, att större skatt inte kommer att tas ut än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga skall även anses föreligga om den skattskyldige på grund av arbetsskygghet eller missanpassning eller annars av psykiska skäl har svårt att förvärva normal arbetsinkomst.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid 1982 års taxering såvitt avser 19 och 20 §§ samt punkt 5 av anvisningarna till 18 §. Punkt 1 av anvisningarna till 50 § i sin nya lydelse tillämpas första gången vid 1983 års taxering.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1958: 295) om sjömansskatt¹ dels att 14 § 2 mom., 21 § 1 mom. samt 30 och 32 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i 14 § skall införas ett nytt moment, 3 mom., av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

2 mom.² Inbetalas sjömansskatt senare än i 1 mom. sägs, skall restavgift och tilläggsavgift utgå beräknade enligt bestämmelserna i 58 § 1 mom. första, andra och tredje styckena uppbördslagen. Tilläggsavgiften bestämmes därvid i förhållande till det antal tidrymder av sex månader, utöver den första, som påbörjats efter utgången av den tidpunkt, då skatten rätteligen skolas erläggas, intill dess skatten inbetalas eller av sjömansskattenämnden fastställs till betalning eller, i fall som avses i 17 a § andra stycket, kravet överlämnas till in-drivning.

Redovisas icke sjömansskatt i behörig ordning, utgår restavgift beräknad enligt 58 § 1 mom. fjärde stycket uppbördslagen.

Föreslagen lydelse

14 §

2 mom. Inbetalas sjömansskatt senare än i 1 mom. sägs, skall restavgift och tilläggsavgift utgå beräknade enligt bestämmelserna i 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272). Tilläggsavgiften bestäms dock i förhållande till det antal tidrymder av sex månader, utöver den första, som har påbörjats efter utgången av den tidpunkt, då skatten rätteligen skulle ha betalats, intill dess skatten inbetalas eller av sjömansskattenämnden fastställs till betalning eller, i fall som avses i 17 a § andra stycket, kravet överlämnas till in-drivning.

Befrielse från skyldighet att betala restavgift får meddelas, om särskilda omständigheter föranleder det. Närmare föreskrifter om detta meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

3 mom. Redovisas inte sjömansskatt i behörig ordning påförs redaren förseningsavgift med 100 kronor. Vidare kan riksskatteverket anmana redaren att lämna redovisning.

Har redare som har anmanats att lämna redovisning inte fullgjort denna skyldighet inom tid, som har angivits i anmaningen, skall förseningsavgift påföras med 200 kronor.

Förseningsavgift får helt efterges om särskilda skäl föreligger. När-

¹ Lagen omtryckt 1970: 933. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 777.

² Senaste lydelse 1971: 814.

Nuvarande lydelse

Förelaggen lydelse

mare föreskrifter om detta meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

21 §

1 mom.³ Det åligger sjömansskattenämnden att

1) lämna besked beträffande de fartyg, ombord på vilka de anställda skola erlägga sjömansskatt, ävensom beträffande den tabell, enligt vilken sjömansskatt skall beräknas,

2) fastställa grunder, enligt vilka drickspenningar skola uppskattas vid beräkning av sjömansskatt,

3) meddela beslut om jämkning och om rättelse av skatteavdrag,

4) pröva ärenden angående revisionskrav,

5) meddela beslut i andra frågor rörande *erläggande* och *beräkning* av sjömansskatt,

6) fastställa de belopp, med vilka ersättning skall utgå till kommun, landstingskommun och *allmän försäkringskassa*,

7) lämna anvisningar i frågor angående *erläggande* och uppbörd av sjömansskatt,

8) *med tillämpning av bestämmelser som riksskatteverket utfärdar* meddela befrielse från skyldighet att *erlägga* restavgift eller *tilläggsavgift* enligt denna lag.

1) lämna besked beträffande de fartyg, ombord på vilka de anställda *skall betala* sjömansskatt, *samt* beträffande den tabell, enligt vilken sjömansskatt skall beräknas,

2) fastställa grunder, enligt vilka drickspenningar *skall* uppskattas vid beräkning av sjömansskatt,

5) meddela beslut i andra frågor rörande *betalning* och *beräkning* av sjömansskatt,

6) fastställa de belopp, med vilka ersättning skall utgå till kommun och landstingskommun,

7) lämna anvisningar i frågor angående *betalning* och uppbörd av sjömansskatt,

8) meddela *beslut i fråga om* befrielse från skyldighet att *betala* restavgift, *tilläggsavgift* eller *förseningsavgift* enligt denna lag.

30 §⁴

Underlåter redare att hörsamma anmaning enligt 16 § eller 19 § tredje stycket första meningen, eller

underlåter redare, som är skyldig *verkställa* avdrag för sjömansskatt, att *fullgöra sådan* skyldighet, eller *verkställer* han avdrag med för lågt belopp, eller

redovisar redare icke sjömansskatt i den ordning som stadgas i 14 § 1 mom., eller

fullgör redare icke vad honom åligger enligt 11 §,

Underlåter redare att hörsamma anmaning enligt *14 § 3 mom.*, 16 § eller 19 § tredje stycket första meningen, eller

underlåter redare, som är skyldig *göra* avdrag för sjömansskatt, att *fullgöra sin* skyldighet, eller *gör* han avdrag med för lågt belopp, eller

³ Senaste lydelse 1974: 777.

⁴ Senaste lydelse 1979: 176.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

kan riksskatteverket och i fall som anges i 19 § tredje stycket första meningen, länsstyrelse eller lokal skattemyndighet förelägga den försumliga lämpligt vite. Vite får ej bestämmas under 500 kronor.

Om uttagande av förelagt vite förordnar länsrätten efter anmälan av riksskatteverket, länsstyrelse eller lokal skattemyndighet. Har vitet förelagts också med stöd av bestämmelse i taxeringslagen (1956: 623) prövas fråga om uttagande av den länsrätt som är behörig enligt nämnda lag.

Bestämmelserna i 83 § andra, fjärde och femte styckena uppbördslagen tillämpas också i fråga om vite som avses i denna paragraf.

32 §⁵

Talan mot sjömansskattenämndens beslut i ärenden, som avses i 21 § 1 mom. vid 3), 4) och 5), även som över nämndens beslut angående befrielse från erläggande av restavgift föres hos kammarrätten genom besvär.

Sjömansskattenämndens beslut i ärenden som avses i 21 § 1 mom. 3–5 och 8 får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om skatt som har redovisats eller hade bort redovisas före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 1971: 415.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 22 § 1 mom., 43 och 45 §§ samt 55 § 1 mom. lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

1 mom.² Såsom värde å fast egendom vid tidpunkt, som avses i 21 §, skall, *där ej annat föranledes av vad* i 2 mom. stadgas, gälla näst föregående årets taxeringsvärde. Finnes sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken skola dessa upptagas särskilt. Bestämmelserna i 23 § vid F om värdesättning av lös egendom äga därvid motsvarande tillämpning.

Fast egendom, som enligt kommunalskattelagen (1928: 370) ingår i förvärvskälla inom inkomstlagen jordbruksfastighet eller rörelse, värderas enligt reglerna i 23 § F andra stycket.

Föreslagen lydelse

22 §

1 mom. Såsom värde av fast egendom vid *den* tidpunkt, som avses i 21 §, skall gälla *det* föregående årets taxeringsvärde *om inte bestämmelserna* i 2 mom. *föranleder* annat. Finns *det* sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken *skall dessa tas upp* särskilt. Bestämmelserna i 23 § vid F om värdesättning av lös egendom *tillämpas vid värderingen*.

Fast egendom, som enligt kommunalskattelagen (1928: 370) ingår i förvärvskälla inom inkomstlagen jordbruksfastighet eller rörelse, värderas enligt reglerna i 23 § F tredje stycket.

43 §³

Vid beskattning av gåva skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse, förutom ovan särskilt angivna bestämmelser i 6–9, 12, 19, 21 och 30 §§, vad i fråga om arvsskatt vidare är stadgat i 4 § 2 och 3 mom., 14, 20 §§, 22 § med undantag av 1 mom. andra stycket, 23 § med undantag av F *andra* stycket, 24–27 §§, 28 § med undantag av vad i andra och fjärde styckena stadgas, ävensom 32 §; och skall därvid den i 32 § f) förekommande hänvisningen till 19 § i stället gälla 41 § samt 28 § första och tredje styckena tillämpas som om gåvan utgjorde arv efter givaren.

Vid beskattning av gåva skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse, förutom ovan särskilt angivna bestämmelser i 6–9, 12, 19, 21 och 30 §§, vad i fråga om arvsskatt vidare är stadgat i 4 § 2 och 3 mom., 14, 20 §§, 22 § med undantag av 1 mom. andra stycket, 23 § med undantag av F *tredje* stycket, 24–27 §§, 28 § med undantag av vad i andra och fjärde styckena stadgas, ävensom 32 §; och skall därvid den i 32 § f) förekommande hänvisningen till 19 § i stället gälla 41 § samt 28 § första och tredje styckena tillämpas som om gåvan utgjorde arv efter givaren.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 857.

² Senaste lydelse 1977: 1174.

³ Senaste lydelse 1974: 1053.

Nuvarande lydelse

Har gåva lämnats utan förbehåll till förmån för givaren eller annan och avser gåvan all givarens rätt till förvärvskälla enligt kommunalskattelagen (1928: 370) i jordbruk med binäringar, skogsbruk eller rörelse, som han äger direkt eller genom juridisk person, skall, utöver bestämmelserna i första stycket, även 22 § 1 mom. andra stycket och 23 § F andra stycket tillämpas när gåvoskatten bestäms. Har gåvotagaren inom fem år efter det skattskyldighet för gåvan inträtt genom köp, byte eller därmed jämförligt fång eller genom gåva eller bodelning av annan anledning än makes död avhänt sig egendomen eller väsentlig del därav, skall ny gåva anses föreligga med det värde varmed den ursprungliga gåvan ned-satts.

Föreslagen lydelse

Har gåva lämnats utan förbehåll till förmån för givaren eller annan och avser gåvan all givarens rätt till förvärvskälla enligt kommunalskattelagen (1928: 370) i jordbruk med binäringar, skogsbruk eller rörelse, som han äger direkt eller genom juridisk person, skall, utöver bestämmelserna i första stycket, även 22 § 1 mom. andra stycket och 23 § F tredje stycket tillämpas när gåvoskatten bestäms. Har gåvotagaren inom fem år efter det skattskyldighet för gåvan inträtt genom köp, byte eller därmed jämförligt fång eller genom gåva eller bodelning av annan anledning än makes död avhänt sig egendomen eller väsentlig del därav, skall ny gåva anses föreligga med det värde varmed den ursprungliga gåvan ned-satts.

45 §⁴

Deklaration skall av den, som är skattskyldig, avgivas

A) angående förvärv av arvs- eller testamentslott, när lotten utgöres av

1) egendom i dödsbo efter svensk medborgare i fall, då denne vid sin död ej hade hemvist i riket och skyldighet ej inträtt att efter honom här förrätta bouppteckning enligt svensk lag;

2) egendom i dödsbo efter utlänning, som vid sin död ej hade hemvist i riket;

3) äganderätt eller rättighet, vilken jämlikt 6–9 §§ beskattas senare än vid arvlåtarens (testators) död, dock icke där fråga är om förvärv efter den som på livstid innehåft egendom med i 8 § första stycket avsedd rätt;

4) egendom i dödsbo, som avträts till konkurs, i fall där arvsskatt skall beräknas med tillämpning av 33 § 1 mom.;

B) angående förvärv, som tillfallit förmånstagare vid försäkringstagares död; är förmånstagaren tillika arvinge eller testamentstagare, skall han dock avgiva deklARATION endast om dödsboanmälan enligt 20 kap. 8 a § ärvdabalken gjorts och bouppteckning därför ej förrättats;

C) angående sådan i 32 § a), b), c), e) och f) samt i 33 § 2 mom. angiven omständighet, som föranleder efterbeskattning, dock ej där i fall som avses i 32 § a) testamente, varom kännedom erhållits, blivit bevakat;

D) angående förvärv genom gåva eller annat jämlikt 37 § därmed i beskattningshänseende likställt fång.

C) angående sådan i 32 § a)-c) och e)-g) samt i 33 § 2 mom. angiven omständighet, som föranleder efterbeskattning, dock ej där i fall som avses i 32 § a) testamente, varom kännedom erhållits, blivit bevakat;

⁴ Senaste lydelse 1976: 222.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skall enligt vad nu stadgas deklaration avgivas angående lott i dödsbo efter den som vid sin död ej hade hemvist i riket och är den för lotten skattskyldige ej bosatt inom riket, åligger det den som omhänderhar dödsboets egendom att i den skattskyldiges ställe avgiva deklaration.

55 §

1 mom.⁵ Uppgå i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt *icke* till dubbla beloppet av den arvsskatt, som *jämlikt* 54 § skall av dödsboet förskjutas, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast *erlägga* hela den skatt, som belöper på *honom tillfallen* egendom, *må* beskattningsmyndigheten *medgiva*, att skatten *erlägges* genom högst tio årliga inbetalningar, *dock att anståndet i intet fall må* utsträckas till flera inbetalningar än som *prövas erforderligt*.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 23 § F *andra* stycket får beskattningsmyndigheten *medgiva* att skatten *erlägges* genom högst tjugo årliga inbetalningar.

På regeringens prövning må i annat fall än som avses i föregående stycke *ankomma att, där för* viss skattskyldig synnerliga skäl *därtill äro, medgiva* att den skatt, som belöper på *honom tillfallen* egendom, *erlägges* genom högst tjugo årliga inbetalningar.

1 mom. Uppgå i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt *inte* till dubbla beloppet av den arvsskatt, som *enligt* 54 § skall förskjutas av dödsboet, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast *betala* hela den skatt, som belöper på egendom *som har tillfallit den skattskyldige, får* beskattningsmyndigheten *medge*, att skatten *betalas* genom högst tio årliga inbetalningar. *Anståndet får inte* utsträckas till flera inbetalningar än som *är nödvändigt*.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 23 § F *trede* stycket får beskattningsmyndigheten *medge* att skatten *betalas* genom högst tjugo årliga inbetalningar.

Föreligger synnerliga skäl får *regeringen* i annat fall än som avses i föregående stycke *medge* viss skattskyldig att den skatt, som belöper på egendom *som har tillfallit den skattskyldige, betal*as genom högst tjugo årliga inbetalningar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas, såvitt avser 22 § 1 mom., 43 § och 55 § 1 mom., om skattskyldighet inträtt efter 1980 års utgång.

⁵ Senaste lydelse 1977: 1174.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-02-19

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition med förslag om skattefrihet för vissa inkomster av bär- och svamplockning samt om ändrade regler för beräkning av existensminimum, m. m.

1 Inledning

Jag avser nu att ta upp några olika frågor som rör inkomstbeskattningen. Först vill jag behandla ett förslag om ändrade regler för inkomster av bär- och svamplockning. Denna fråga har uppmärksammats bl. a. av delegationen för glesbygdsfrågor (I 1977:02). Önskemål om ändrade regler har också framförts från olika organisationer. En gemensam utgångspunkt har varit att nu gällande skatteregler kan lägga hinder i vägen för tillvaratagande av vilt växande bär och svampar. Man har begärt skattelättnader för att stimulera enskilda till plockning.

Vidare avser jag att ta upp frågan om beräkning av avdrag på grund av existensminimum vid inkomsttaxeringen. F. n. beräknas dessa avdrag med ledning av s. k. normalbelopp som är anknutna till basbeloppen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. För framtiden bör normalbelopp i stället anknytas direkt till konsumentprisindex.

Slutligen vill jag behandla några smärre följdändringar till bl. a. de nyligen gjorda ändringarna i uppbördslagstiftningen.

De förslag som jag nu tar upp innebär ändringar av lagtekniskt okomplicerad natur. Med hänsyn härtill anser jag det inte motiverat att höra lagrådet.

2 Beskattning av bär- och svamplockning

Vår skattelagstiftning innehåller inte några särskilda bestämmelser om beskattning av inkomster från plockning av vildväxande bär och svamp. I skattehänseende skall sådana inkomster således behandlas på samma sätt som andra liknande inkomster. Beskattning kan ske under olika inkomstslag. I de flesta fall där en beskattning blir aktuell torde plockningsinkomsterna vara att hänföra till inkomst av tjänst. De kan i vissa fall tänkas bli beskattade som inkomst av jordbruksfastighet eller som inkomst av rörelse. Å andra sidan torde i praktiken ofta inkomster av förevarande slag inte bli beskattade på grund av att bär- och svamplockningen anses vara en hobbybetonad verksamhet.

Frågan om beskattningen av inkomster av bär- och svamplockning har på senare tid kommit att tilldra sig ett ganska stort intresse. Det har härvid framkommit att skattereglerna ger upphov till en del oklarheter. Önskemål om skattelättnader har framförts från skilda håll. Dessa önskemål bottnar främst i att man vill stimulera ett ökat tillvaratagande av viktiga naturtillgångar. De nuvarande reglerna uppges leda till att människor i betydande omfattning inte längre vill ägna sig åt plockning och försäljning av bär och andra naturprodukter.

Skattereglerna har uppmärksammats i riksdagen i olika sammanhang, bl. a. med anledning av motioner om skattelättnader för bär- och svamplockare. Skatteutskottet (SkU 1979/80: 34) ansåg att reglerna hade sina brister, inte minst när det gäller verksamhet som är på gränsen till privat hobbyverksamhet. Med hänsyn till att det för bärplockarnas del i allmänhet är fråga om inkomster av mindre betydelse är det enligt utskottet av vikt att reglerna kan fungera utan alltför stora friktioner.

Jag får rör egen del anföra följande. Det kan ifrågasättas om den lämpligaste metoden att stimulera bärplockning är att tillskapa särregler i skattehänseende. En avgjord nackdel med detta är spridningsrisken, nämligen att det kan komma önskemål om skattefördelar även för andra liknande aktiviteter. Nu intar emellertid inkomsterna från bärplockningen en viss särställning. Det är här fråga om en sysselsättning som enligt många mening skiljer sig från andra verksamheter, kanske främst genom att den bygger på en rätt som tillkommer alla, den s. k. allemansrätten. Mot denna bakgrund skulle man kunna hävda att den saknar de normala ekonomiska inslag som kännetecknar annan inkomstgivande verksamhet. Man får också vid en bedömning beakta att man i praktiken ofta sett bärplockningen som en hobbybetonad verksamhet och därför skattefri. Av intresse i sammanhanget är även hur beskattningen sker i våra grannländer. I Norge och Finland beskattas enligt uttryckliga regler normalt inte inkomster av förevarande slag.

Det torde inte vara möjligt att tillgodose alla önskemål som framförts om skattelättnader. Ett riktmärke bör vara att söka undanta från beskattning

inkomster som kan uppkomma vid sådan bärplockning som får sägas ha karaktären av en mer tillfällig och begränsad extrasysselsättning. Om däremot bärplockningen får en sådan omfattning att den kan sägas drivas i rörelsebetonade former, måste andra överväganden göras. Det är också viktigt att reglerna görs så enkla som möjligt.

Det lämpligaste är enligt min mening att införa en regel med innebörd att inkomster av bär- och svampplockning skall vara skattepliktiga först i den mån de överstiger ett visst belopp. Detta belopp bör sättas så högt att det i sig får en stimulans effekt utan att för den skull undanta mer betydande inkomster från beskattning. Beloppet bör också vara individuellt i den meningen att det inte behövs några särbestämmelser för makar och barn. Jag förordar att gränsen sätts vid 5 000 kr.

I enlighet med vad jag nu anfört bör i 19 § kommunalskattelagen (1928: 370), KL, tas in en bestämmelse som anger att intäkter av försäljning av vilt växande bär och svampar som den skattskyldige själv plockat inte är skattepliktiga till den del de under ett beskattningsår inte överstiger 5 000 kr. Skattefriheten bör dock inte avse de fall där verksamheten bedrivs i sådana former att rörelse föreligger. Skattefriheten bör inte heller avse den som är anställd och mot sedvanlig lön plockar bär eller svamp. I 20 § KL bör tas in en särskild bestämmelse enligt vilken avdrag inte får göras för omkostnader i den mån plockningsinkomsterna är skattefria enligt 19 § KL. Om någon plockar för t. ex. 8 000 kr. och har omkostnader om 6 000 kr., blir 3 000 kr. av inkomsten skattepliktig (8 000—5 000). På detta belopp får plockaren bara göra avdrag för omkostnader med 1 000 kr. (6 000—5 000) eftersom avdrag inte får göras i den mån inkomsterna är skattefria.

De föreslagna reglerna medför att det i framtiden kommer att finnas klarare regler om hur omfattande en plockningsverksamhet får vara för att den skall gå helt vid sidan av beskattningen. Självfallet innebär bestämmelserna inte någon fullständig reglering i så måtto att det hobbybegrepp som utbildats i praxis helt förlorar sin betydelse när det gäller bär- och svampplockning. Även om resultatet av en plockningsverksamhet inte utesluts från beskattningen på grund av de nya reglerna i 19 och 20 §§ KL kan verksamheten givetvis komma att bedömas som en hobbyverksamhet som inte är skattepliktig. Plockning som regelmässigt går med underskott får således liksom hittills anses vara hobby vars resultat inte skall påverka plockarens taxering i övrigt.

En utformning av skattelättnaderna i enlighet med vad som nu sagts medför att en jordbrukare inte behöver betala skatt på plockningsinkomster upp till 5 000 kr. även om plockningen sker på egna marker. Har verksamheten så stor omfattning att den är att se som en särskild rörelse enligt punkt 2 av anvisningarna till 21 § KL föreligger däremot inte skattefrihet. Genom begränsningen till vad jordbrukaren själv plockar lämnas utanför skattefriheten de fall då jordbrukaren vill utnyttja hos sig anställd

personal för viss plockning. Härvid skall alltså såväl plockningsinkomsterna som kostnader i form av löner o. d. beaktas vid beräkningen av inkomsten av jordbruksfastigheten, vare sig det är fråga om överskott eller underskott av plockningsverksamheten.

I tydlighetens intresse bör påpekas att skattefriheten har knutits till det vederlag som plockaren uppbär vid försäljning av bär och svamp som han tagit tillvara. Sker vidareförsäljning, t. ex. mellan uppköpare, eller säljer uppköpare vidare till ett förädlingsföretag eller allmänheten, kan bestämmelsen i 19 § KL alltså inte återopas till stöd för skattefrihet. Bestämmelsen är inte heller avsedd att gälla om en plockare själv konserverar vad han plockat och därpå säljer den förädlade produkten.

Skatteförmånerna omfattar inkomster av plockning av vilt växande bär och svampar. Med vilt växande bär avses inte bara sådana frukter som är bär i botanisk mening såsom lingon, blåbär och tranbär. Också andra frukter som mera populärt kallas bär skall omfattas av skattefriheten och som exempel kan nämnas hjortron, åkerbär, björnbär, smultron, slånbar och enbär.

De nu föreslagna skattelättnaderna är inriktade i första hand på tillfälliga tjänsteinkomster. Detta medför enligt mitt förmenande att några särskilda regler inte behövs i fråga om de sociala avgifterna. Några särregler behövs inte heller i fråga om avdrag för preliminärskatt. Här kan lokal skattemyndighet utfärda ett intyg, om det kan antas att inkomsterna inte kommer att överstiga skattepliktsgränsen. De nya reglerna bör tillämpas första gången redan vid 1982 års taxering vilket innebär att skattefrihet kan medges redan för inkomster under instundande bärsäsong.

3 Beräkning av existensminimum

Sedan länge finns i vårt skattesystem bestämmelser för att hindra att en så stor del av en persons inkomst tas i anspråk för skatt att han därefter saknar nödvändiga medel för sitt och familjens uppehälle. Genom dessa s. k. existensminimiregler garanteras skattefrihet för en viss minimistandard. Reglerna tillämpas både vid inkomsttaxering och skatteuppbörd. I korthet är reglerna utformade på följande sätt.

Enligt 50 § 2 mom. KL och 9 § 2 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL, kan skattskyldig, som haft en så låg inkomst att den efter skatt understiger existensminimum, få ett extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Detta avdrag avpassas då så att inkomsten efter skatt uppgår till existensminimum. En förutsättning för avdrag är emellertid att den låga inkomsten berott på särskilt angivna omständigheter såsom nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet.

Existensminimum i det särskilda fallet bestäms med ledning av normal-

belopp. Normalbeloppen omfattar alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnader, som beräknas särskilt och läggs till normalbeloppen. Genom lagstiftning år 1976 (prop. 1975/76: 91, SkU 1975/76: 32, rskr 1975/76: 186, SFS 1976: 88) knöts beräkningen av normalbeloppen till basbeloppet enligt AFL. Normalbeloppen utgör för ensamstående skattskyldig nittiofem procent, för sammanlevande makar etthundrasextiofem procent och för varje barn fyrtio procent av basbeloppet enligt AFL för december månad året före inkomståret.

Reglerna om existensminimum kan tillämpas även vid uppbörd. Det avdrag för preliminär skatt som en arbetsgivare skall göra vid löneutbetalning kan nämligen enligt 41 § 2 mom. uppbördslagen (1953:272), UBL, genom beslut av lokal skattemyndighet begränsas så att den skattskyldige har nödvändiga medel kvar för sitt och familjens upphålle. De nyss nämnda reglerna för existensminimum gäller även i dessa fall. Är det däremot fråga om avdrag för kvarskatt krävs inte att särskilda omständigheter skall ha orsakat den låga inkomsten utan befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag kan där medges enbart av den anledningen att inkomsten är låg.

De närmare anvisningar och föreskrifter som behövs vid bestämmande av existensminimum utfärdas av riksskatteverket.

Som nyss nämndes bestäms normalbeloppen i existensminimifall med ledning av basbeloppet enligt AFL. Härigenom kommer minimistandarden att följa förändringarna i det allmänna prisläget. T. o. m. år 1980 beräknades dessa förändringar med ledning av konsumentprisindex. Genom lagstiftning år 1980 (prop. 1980/81: 20, SfU 1980/81: 14, rskr 1980/81: 84, SFS 1980: 1036 och 1041) ändrades emellertid systemet för basbeloppets indexuppräknings. I fortsättningen skall man vid beräkningen av förändringarna i prisläget bortse från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt lägga till subventioner.

Den nu angivna ändringen i fråga om basbeloppets uppräknings genomfördes i besparingssyfte och för att inte hela bördan av energiprishöjningar skall falla på de aktiva grupperna. Någon reducering av den skattefria minimistandarden är emellertid inte avsedd och detta påkallar nu vissa justeringar beträffande existensminimireglerna. Konsumentprisindex bör alltså vara avgörande för normalbeloppets storlek. En lämplig utgångspunkt för den fortsatta uppräknings är basbeloppet för december månad 1980, som är det sista basbelopp som fastställts enligt de äldre reglerna. Detta belopp är avgörande för storleken av normalbeloppen för inkomståret 1981.

Basbeloppet för december månad 1980 har fastställts till 16 100 kr. (SFS 1980: 820) och normalbeloppen för år 1981 till 15 295 kr., 26 565 kr. resp. 6 440 kr. Av praktiska skäl bör den framtida uppräknings ske med utgångspunkt i belopp som anges i jämnt hundratal kronor. För ensamstående skulle då beloppet bli 15 300 kr., för sammanlevande makar 26 600

kr. och för varje barn 6 500 kr. Dessa belopp skall sedan uppräknas med ledning av ett jämförelsetal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i oktober månad året före inkomståret och prisläget i oktober månad 1980. Prisläget i oktober är nämligen avgörande för basbeloppet i december. Förändringarna i det allmänna prisläget skall beräknas på grundval av konsumentprisindex. Liksom hittills skall bostadskostnaderna beräknas särskilt och läggas till normalbeloppen. Likaså skall det alltjämt vara en uppgift för riksskatteverket att svara för de närmare beräkningarna. De uppräknade beloppen skall avrundas uppåt till helt hundratal kronor. De nya bestämmelserna bör tas in i punkt 1 av anvisningarna till 50 § KL. De nya reglerna bör tillämpas första gången vid 1983 års taxering. I fråga om 1982 års inkomster blir därvid prisutvecklingen mellan oktober månad 1980 och oktober månad 1981 avgörande för normalbeloppens storlek.

Jag vill avslutningsvis nämna att mina förslag återverkar i vissa andra avseenden. I samband med den tidigare nämnda lagstiftningen år 1976 samordnades reglerna för beräkning av existensminimum vid beskattning och indrivning. Detta samband bör behållas för framtiden. Någon särskild åtgärd är inte behövlig för detta.

4 Vissa följdändringar i fråga om uppbörd av sjömansskatt, m. m.

År 1978 ändrades uppbördsförfarandet enligt UBL i flera avseenden (prop. 1978/79: 161, SkU 1978/79: 50, rskr 1978/79: 379, SFS 1979: 489). Ändringarna avsåg bl.a. arbetsgivarnas inbetalning och redovisning av innehållen skatt. Enligt det nya systemet redovisas skatten i en uppbördsdeklaration i samband med inbetalningen. En ändring vidtogs också i fråga om sanktionen för underlåtenhet att avlämna redovisning i rätt tid. I sistnämnda avseende behöver en följdändring göras i fråga om uppbörden av sjömansskatt.

I 14 § 1 mom. sjömansskattelagen (1958: 295), SjöL, lämnas föreskrifter om tid och sätt för redares inbetalning och redovisning av innehållen sjömansskatt. Bestämmelser om sanktioner vid försummelse i dessa hänseenden finns i 2 mom. av samma paragraf. Enligt första stycket skall restavgift och tilläggsavgift, beräknade efter 58 § 1 mom. första—tredje styckena UBL, utgå om skatten betalas in för sent. Vidare ges vissa närmare anvisningar om beräkning av tilläggsavgift. Enligt andra stycket utgår restavgift även om sjömansskatt inte redovisas i behörig ordning. I fråga om avgiftens beräkning i dessa fall hänvisas i paragrafen till 58 § 1 mom. fjärde stycket UBL. Vidare gäller enligt 30 § SjöL att vite kan föreläggas redare som inte redovisar sjömansskatt i behörig ordning.

Vid reformen av uppbördsförfarandet skedde endast formella följdändringar i fråga om restavgift och tilläggsavgift vid försummelse att inbetala

skatt i rätt tid. Såvitt gäller sjömansskatten krävs nu endast en smärre justering av 14 § 2 mom. första stycket SjöL. Därvid bör också en komplettering av reglerna äga rum i ett avseende.

Restavgift och tilläggsavgift kan enligt UBL efterges eller nedsättas om särskilda omständigheter föranleder det. Bestämmelser härom samt om rätt för riksskatteverket att meddela närmare föreskrifter i ämnet finns i 58 § 2 mom. UBL. Även restavgift och tilläggsavgift enligt SjöL kan nedsättas eller efterges, men någon bestämmelse om detta ges inte i 14 § 2 mom. SjöL. Att så kan ske framgår endast genom att bland de uppgifter som enligt 21 § 1 mom. SjöL åligger sjömansskattenämnden är att med tillämpning av bestämmelser som riksskatteverket utfärdar meddela befrielse från skyldighet att erlagga restavgift eller tilläggsavgift enligt SjöL. Jag anser att en uttrycklig bestämmelse om befrielse från skyldighet att betala restavgift samt om meddelande av närmare föreskrifter bör tas in tillsammans med övriga bestämmelser om restavgift i 14 § 2 mom. SjöL, vilket påkallar en följdändring av 21 § 1 mom. samma lag. Samtidigt bör orden "allmän försäkringskassa" utgå ur lagrummet, eftersom försäkringskassorna inte längre får någon del av sjömansskatten.

Sanktionen vid försenad redovisning av innehållen skatt ändrades helt vid 1979 års reform. Tidigare gällde enligt 58 § 1 mom. fjärde stycket UBL att restavgift utgick, om redovisning inte lämnades i behörig ordning. Avgiften utgick enligt en lägre procentsats än vad som var fallet om inbetalning inte har skett men bestämmelserna om nedsättning och befrielse var gemensamma. Ändringen innebar att systemet med restavgift vid försummelse i fråga om redovisningsskyldighet avskaffades och ersattes med en sanktion i form av en förseningsavgift. Reglerna innebär följande.

I 54 § 1 mom. UBL ges föreskrifter om skyldighet för arbetsgivaren att självmant eller efter anmaning lämna uppbördsdeklaration och hur denna skyldighet skall fullgöras om den som är skyldig att självmant avge deklaration underlåter detta eller en avgiven deklaration är ofullständig kan länsstyrelsen eller den lokala skattmyndigheten enligt 54 § 2 mom. UBL anmana den deklarationsskyldige att lämna deklaration eller komplettera den. Slutligen gäller enligt 54 § 3 mom. UBL att förseningsavgift med 100 kr. skall påföras den som är skyldig att lämna uppbördsdeklaration utan anmaning men inte har fullgjort sin skyldighet (första stycket). Förseningsavgift med 200 kr. påförs den som har anmanats att lämna uppbördsdeklaration men inte fullgjort skyldigheten inom föreskriven tid (andra stycket). Förseningsavgift får helt efterges av länsstyrelsen om särskilda skäl föreligger (tredje stycket). Närmare föreskrifter härom utfärdas av riksskatteverket.

Sanktionssystemet för försummelse i fråga om redovisningen av innehållen sjömansskatt bör nu bringas i överensstämmelse med vad som gäller enligt UBL. Nuvarande bestämmelser om restavgift vid sådan försummelse bör alltså ersättas med föreskrifter om förseningsavgift. Reglerna

bör tas in i ett nytt 3 mom. i 14 § SjL och innehålla bestämmelser om anmaning vid försummad redovisning, om förseningsavgift samt om befrielse från sådan avgift. Vidare bör tas in ett bemyndigande för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om befrielse. Regeringen kommer sedermera att i administrativ ordning – såsom har skett i 67 § uppbördskungörelsen (1967:626) – lämna ett sådant uppdrag åt riksskatteverket. Följändringar behövs i 21 § 1 mom. samt 30 och 32 §§ SjL.

I sammanhanget vill jag också föreslå en justering av punkt 5 av anvisningarna till 18 § KL.

I punkt 5 av anvisningarna till 18 § KL finns bl. a. bestämmelser om förvärvskälla vid icke yrkesmässig avyttring av fastighet och annan egendom när inkomsten av sådan förvärvsverksamhet skall beskattas i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål enligt bl. a. 69 § KL. Den sistnämnda bestämmelsen innehåller regler om beskattningen av personer som är anställda utomlands i svenska statens tjänst. Intill utgången av år 1978 var inkomsten av sådan utlandstjänstgöring skattefri vid kommunalbeskattningen. Den ifrågavarande personalen var i regel kyrkobokförd i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Om de hade andra inkomster än sin lön utgick därför kommunalskatt huvudsakligen efter utdebiteringen i Storkyrkoförsamlingen.

Genom lagstiftning år 1978 (prop. 1978/79:58, SkU 1978/79:15, rskr 1978/79:84, SFS 1978:924 och 925) infördes emellertid skattskyldighet även kommunalt för den lön som statligt anställd personal uppstår vid tjänstgöringen utomlands. Vidare tillkom genom den lagstiftningen bestämmelser om att sådana personer under utlandstjänstgöringen skall vara kyrkobokförda i den församling där de var eller hade bort vara kyrkobokförda vid utflyttningen. Detta innebär att beskattningsorten även efter utflyttningen blir den kommun där den aktuella församlingen är belägen. På grund härav utgick bestämmelsen i 69 § KL om beskattning för gemensamt kommunalt ändamål i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. I konsekvens härmed bör hänvisningen till denna bestämmelse i punkt 5 av anvisningarna till 18 § KL utgå ur lagtexten.

Slutligen vill jag ta upp ett par rent tekniska frågor. Genom lagstiftning år 1980 (prop. 1980/81:42, SkU 1980/81:11, rskr 1980/81:94, SFS 1980:1056) ändrades bl. a. styckeindelningen i 23 § F lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, AGL. Det tidigare andra stycket blev ett tredje stycke i samma lagrum. Härigenom blev hänvisningar till det tidigare andra stycket i 22 § 1 mom. andra stycket, 43 § och 55 § 1 mom. andra stycket formellt missvisande. Jag föreslår att de sistnämnda lagrummen ändras så att hänvisningen i stället avser tredje stycket. Genom lagstiftning samma år (prop. 1979/80:77, SkU 1979/80:23, rskr 1979/80:164, SFS 1980:75) infördes vidare genom ett tillägg till 32 § AGL, g), möjlighet till efterbeskattning i vissa fall då kretsen av arvingar inte varit helt känd vid tidpunkten för

bouppteckningens inregistrering men klarhet därom vunnits senare. För dessa fall bör samma deklarations skyldighet gälla som i andra efterbeskattningsfall. Jag föreslår därför att 45 § AGL angående deklarations skyldighet kompletteras med en hänvisning till den nya bestämmelsen i 32 § g).

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga inom budgetdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt,
3. lag om ändring i lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.